

розвитку навичок комунікації та співпраці, але й підготують учнів до успішної роботи в сучасній STEM-галузі, де спільна робота та обмін ідеями є ключовими складовими успіху.

Врахування потреб ринку праці у підготовці вчителів природничої освітньої галузі в контексті розвитку STEM є критично важливим для забезпечення ефективної STEM-освіти. Для досягнення цієї мети необхідно подальше наукове дослідження в галузі педагогіки, що спрямоване на розробку та впровадження інноваційних методик навчання STEM, а також на вивчення ефективних стратегій підготовки вчителів для роботи в сучасному STEM-середовищі. Тільки через постійне вдосконалення підходів до підготовки вчителів ми зможемо забезпечити якісну STEM-освіту для майбутніх поколінь та відповісти на виклики сучасного світу.

Список використаних джерел

1. Гайда В. Я., Садовий М. І., Михайленко В. В. Формування самоосвітньої компетентності учнів шляхом організації дослідницької діяльності на основі «ARDUINO». *Наукові записки Серія: Педагогічні науки*. Випуск 198. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. С. 212-217.
2. Гайда В. Я., Кавецький В. Є. Особливості підвищення кваліфікації вчителів природничої освітньої галузі в контексті розвитку STEM-освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. № 210. С. 83-89.
3. Гуменний, О.Д. Застосування STEM-технологій у підготовці майбутніх педагогів: перспективи та виклики. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*, 2024. №3 (37). С. 187-198
4. Ковтунець В. В., Лондар С. Л., Мельник С. В., Кастель-Бранко Е. Вимоги ринку праці України до освіченості працівників. *Освітня аналітика України*. 2021. № 4 (15). С. 5-21.

Городецька О. В., к. пед. н., доцент кафедри менеджменту і методології освіти, Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У дошкільній медіаграмотність сприймається не як предмет, а як спосіб життя, оскільки постійно знижується вік дитини, коли вона вперше контактує із засобами масової комунікації. Реалізація медіаосвіти є одним із актуальних завдань закладу дошкільної освіти. Результатом медіаосвіти є формування медіакомпетентності – здатності дошкільників свідомо, критично, відповідально сприймати інформацію з медіазасобів відповідно до їхніх вікових особливостей.

Ключові слова: медіакомпетентність дітей дошкільного віку, медіаграмотність, медіаосвіта, засоби масової комунікації, медіа, критичне мислення, аналіз.

Успіх кожної людини в наш час безпосередньо залежить від вміння працювати з медіа. Саме грамотна робота з інформацією може допомогти вирішити проблеми розвитку.

Ізолювати дошкільників від впливу сучасних технічних пристроїв (комп'ютер, смартфон, планшет, телевізор) неможливо. Часто при цьому дорослі навіть не здогадуються, що раннє знайомство з новітньою технікою є шкідливим. Для вирішення проблеми профілактики негативного впливу медіа на дитину необхідно формувати медіаграмотність усіх членів суспільства, передусім здобувачів освіти, починаючи з дошкілля [4, с. 9].

Діти у віці 5–6 років активно намагаються контактувати з новітньою медіатехнікою, не усвідомлюючи її загроз. У цей період у дітей розвиваються всі розумові операції, відбувається формування пізнавальної активності та стійкого пізнавального інтересу як фундаменту майбутньої навчальної мотивації. Тому можна розпочинати формувати вміння свідомого, критичного, осмисленого та відповідального сприймання інформації [4, с. 6].

Перед вихователем сьогодні стоїть важливе завдання підготувати дитину до життя в швидкоплинному інформаційному середовищі, не допустити, щоб діти жили віртуальним, а не реальним життям. Слід навчити здобувачів освіти усвідомленому ставленню до медійних образів, показати, як треба безпечно використовувати можливості сучасних інформаційних технологій, розвивати навички грамотної роботи з медійною інформацією [5].

Медіаграмотність дошкільника – це обізнаність дитини дошкільного віку з медіазасобами, способами пошуку інформації, а також здатність на основі сформованих ціннісних орієнтацій створювати й аналізувати разом з батьками і вихователями найпростішу медіапродукцію, дотримуватися культури медіаспоживання, виявляючи елементи критичного мислення [4, с. 14–15].

Медіаграмотність позитивно впливає на особистісний розвиток дошкільника. Діти стають більш вільними в спілкуванні; не відчувають страху перед необхідністю висловлювати своє ставлення до світу, який їх оточує; вчаться рекламувати продукт, привабливо розповідати про нього і спонукати його придбати. Розвиток медіаграмотності дозволяє здобувачам освіти розуміти, що не завжди товар, який рекламують, відповідає якості; розширити свої знання про жанри журналістики; вчитися порівнювати новини на різних каналах і перевіряти, чи є інформація правдивою; зрозуміти, що не завжди потрібно довіряти тому, що бачимо. Також аналіз медіапродуктів є ефективним засобом впливу на розвиток критичного мислення дошкільнят [5].

Дітей старшого дошкільного віку потрібно познайомити з такими засобами медіа: преса, (газети, журнали, книги), радіо, телебачення, інтернет, кіноіндустрія, рекламні щити та панелі. Важливо також використовувати в освітньому процесі бесіди, медіатексти, ігри, вправи, творчі завдання, інтерактивні бесіди, кросворди, ребуси, комікси та інше. Завдання з творчим навантаженням потрібно проводити в невимушеній, вільній та доброзичливій атмосфері [5].

Вправу-комікс варто використовувати для того, щоб з'ясувати звідки ми отримуємо інформацію, яким джерелам інформації ми можемо довіряти, чи

потрібно перевіряти інформацію. А також комікси корисні для розвитку критичного мислення.

Діти із задоволенням можуть виправляти помилку в сюжеті казки, вибирати з карток, що пропонує педагог, тільки ті, що відповідають правильному сюжету, і викладати їх у потрібній послідовності.

Надзвичайно корисною є робота дошкільників із світлинами та мальованими зображеннями. Діти знаходять різницю в зображенні навколишнього світу, визначають, які засоби виразності використовували фотографи та художники (спільне і відмінне), чим відрізнялися реальні зображення від вигаданих та фантастичних [5].

Можна познайомили дітей із таким видом книги як тунель-бук. Здобувачі освіти збирають пазли, а потім по черзі розповідають про те, у кого що зображено на карті, для того, щоб закріпити назви міст, народних і державних символів, природи України, Під час виконання цього завдання, дошкільнята аналізують інформацію, навчаються логічно мислити [5].

Під час роботи над створенням фотографій дошкільнята на практиці знайомляться з поняттями план, ракурс, освітлення тощо. Підбираючи сюжет для фотографій, вихованці в ігровій формі знайомляться з поняттями зі світу медіа: сюжетом, композицією, планом, а також мають змогу відчути себе справжніми фотографами та вчитися знімати кадри для майбутніх діафільмів та мультфільмів [5].

На основі Базового компонента дошкільної освіти педагогами здійснюються такі форми роботи стосовно формування медіаграмотності:

1) бесіди; 2) практичні заняття; 3) спостереження; 4) екскурсії на радіостанції, телестудії; 5) фотосесії для сайту дошкільного закладу; 6) спільна з вихователем підготовка фотоальбомів на сайт, виготовлення різних малюнків та пластилінових героїв для створення й обігравання анімаційних сюжетів [1].

Процес здобування знань через медіа стане більш плідним і ефективним, якщо здійснювати його не спонтанно, а цілеспрямовано, відповідно до певної програми.

Саме тому для розвитку медіаграмотності розроблені парціальні програми.

Медіадошкільник : для дітей старшого дошкільного віку (6-й рік життя) (автори Г.А. Дегтярьова, О.С. Тарасова, А.П. Фоменко; за заг. ред. О.В. Волошенюк, Г.А. Дегтярьової, В.Ф.).

Медіасвіт для дошкільнят : для дітей старшого дошкільного віку (автори Василюк С. М., Алексєйчик О. В., Проценко О. В., Абаляєва Л. Ю., Чашка Т. М., Стеніна Л. В.).

Казки і фарби для дітей 4-6 років на заняттях із малювання з використанням елементів медіаосвіти (автори Т.М. Чашка; за заг. ред. О.В. Волошенюк, Г.А. Дегтярьової, В.Ф.).

«Комп'ютерна грамота для малят» (авторки Вайнер О.В., Болотова О.М.).

Лише спільними зусиллями родини та педагогів закладу освіти можна досягти медіаграмотності дитини. Медіаосвітня взаємодія родини і педагогів закладу дошкільної освіти передусім полягає у медіапросвіті й консультуванні батьків.

Батькам необхідно зрозуміти, що на своєму прикладі вони:

- ознайомлюють дитину зі способами використання медіа;
- навчають послуговуватися медіаресурсами під час спілкування з іншими людьми;
- допомагають дитині критично осмислювати медіатексти [3].

Дуже корисно батькам разом з дітьми малювати комікси, як-от: «Один день із життя моєї дитини», «Казка для малюка», «Моє місто найкраще».

Педагоги закладу дошкільної освіти можуть активно використовувати такі види медіа ігор: театралізовані; рольові; сюжетно-рольові; ігри-імпровазації тощо [3].

У реалізації медіаосвіти в закладах дошкільної освіти існує низка суперечностей між:

- потребою реалізовувати медіаосвітню діяльність та відсутністю загальноприйнятого тезаурусу в цій сфері загалом та в дошкіллі зокрема;
- необхідністю формувати медіаграмотність дітей і недостатньою готовністю батьків та вихователів до такої роботи;
- потребою здійснення медіаосвітньої діяльності та відсутністю спеціальної розробленої технології такої роботи [4, с. 6].

Також під час формування медіаграмотності дітей дошкільного віку у ЗДО, існує ряд проблем:

- формування інформаційно-комунікаційної компетентності педагогів;
- відсутність у закладах освіти ТЗН та інтернету;
- невідповідних контенту віковим можливостям психіки дитини;
- відсутність якісного програмно-методичного та інформаційного забезпечення.

Аналізуючи наявні проблеми, ми розуміємо, що для формування медіаграмотності у дітей на базі ЗДО, необхідно ввести медіаосвітню складову в навчальні програми підготовки вихователів ЗДО; забезпечити організацію системи заходів щодо підвищення медіаграмотності серед педагогів шляхом курсів підвищення кваліфікації; спільна з медіавиробниками розробка контенту для дітей дошкільного віку згідно їх вікових особливостей; забезпечити заклади дошкільної освіти цифровою технікою та інтернетом [6].

Робота з інформацією та медіа є важливим змістом освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, що забезпечує загальнокультурне зростання дорослих, навчання їх медіаграмотності, а також відкриває можливості для інтелектуального й особистісного розвитку дітей.

Необхідно навчити дітей усвідомлено сприймати, критично осмислювати та інтерпретувати медіатексти. Медіаграмотність допомагає сформувати культуру спілкування, розширює загальні та соціокультурні знання, сприяє розвитку комунікативних та творчих здібностей усіх учасників освітнього процесу.

Вихователю треба вміло використовувати особливості різних каналів масової комунікації, знати їх специфіку, сильні та слабкі сторони, мати навички виявлення недостовірної інформації, перевірки даних та виявлення маніпуляцій.

Також добирати найбільш ефективні засоби впливу, які б допомогли пробудити у дитини вміння аналізувати інформацію і критично мислити.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція від 12 січ. 2021 р. № 33. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu_proosvity.pdf (дата звернення: 21.05. 2024).
2. Збірник статей методологічного семінару «Медіаосвіта в Україні: рефлексія викликів, практик, перспектив». Київ : Національна академія педагогічних наук України», 2013. 741 с.
3. Качура О. Інтеграція медіаосвіти в освітній процес закладу дошкільної освіти. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2017. № 12, грудень. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/02-2017.pdf> (дата звернення: 25.05. 2024).
4. Кузьма І. І. Формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку: теорія і технологія: монографія / за наук. ред. проф. Чайки В. М. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2019. 188 с.
5. Логвиненко Н.П. Медіаграмотність учасників освітнього процесу. *Сайт вихователя Логвиненко Нелі Петрівни* : веб-сайт. URL: <https://nelya.logvynenko.lebedyn.city/2023/03/02/mediahramotnist-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu/> (дата звернення: 25.05. 2024).
6. Олійник Д.С. Формування медіаграмотності у дітей дошкільного віку на базі закладу дошкільної освіти. *The 5th International scientific and practical conference "Science and innovation of modern world"* (January 25-27, 2023). Cognum Publishing House, London, United Kingdom, 2023. С. 296 – 300. URL: <http://eprints.zu.edu.%D0%BA.pdf> (дата звернення: 25.05. 2024).
7. Олексюк О.Р., Вітенко І.М. Цифрові інструменти вчителя для формування екологічної компетентності учнів. *Біорізноманіття України в контексті сучасних природних умов середовища*: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф., (Тернопіль, 04-05 червня, 2020) [ред.кол. : В.Черняк (відп.ред.) та ін.] ; Тернопільський ОКІППО. – Тернопіль: Вид. центр ТОКІППО, 2020 – С.177-179